
1

„To jsem já – právě vyjždím ze Stapledonu, dorazím k tobě tak za půl hodiny. Doufám, že jsi doma? Zatracený záznamník! Tak já jedu.“

Peter nervózně zavěsil a začal si prohrabovat kapsy, hledaje klíče, a pak si uvědomil, že je předešlého večera nechal zřízení v garážích. Podíval se na hodinky – letadlo do Miami startuje z Loganova letiště až pozdě odpoledne, jenomže v této neklidné době nová bezpečnostní opatření vyžadují, aby se dostavil k odletu minimálně dvě hodiny před startem letadla. Zavřel dveře malého elegantního apartmá, které si na celý rok pronajal v rezidenci ve finanční čtvrti, a vydal se chodbami s tlustými koberci. Třikrát stiskl tlačítko výtahu – toto netrpělivé gesto však příjezd kabiny výtahu ještě nikdy neurychlilo. O osmnáct pater níže prošel rychlým krokem kolem portýra jménem Jenkins a sdělil mu, že se vrátí až druhý den a že v předsíni bytu nechal balík s prádlem do prádelny v sousedství. Jenkins zastrčil do zásuvky stolu přílohu ‚Umění a kultura‘ z *Boston Globe*, kterou právě četl, zapsal si Peterovu žádost do služební knihy a pak vystartoval od svého pultu, aby ho předběhl a podržel mu dveře.

Před domem otevřel velký deštník s iniciálami rezidence a skryl Petera před jemným hustým deštěm, snášejším se na město.

„Nechal jsem poslat pro váš vůz,“ prohlásil s pohledem upřeným na zatažený obzor.

„To je od vás velmi milé,“ odvětil Peter suše.

„Vaše sousedka na poschodí paní Bethová je právě teď pryč, a tak když jsem viděl, že výtah jede z vašeho poschodí, usoudil jsem –“

„Jenkinsi, já vím, kdo je paní Bethová!“

Domovník se zahleděl na příkrov šedých a bílých mraků nad jejich hlavami.

„Strašné počasí, nemyslíte?“ pokračoval.

Peter mu neodpověděl. Některé výhody života v luxusní rezidenci upřímně nesnášel. Vždy, když procházel kolem Jenkinsova pultu, měl pocit, jako by přicházel o jistou část soukromí. Muž se služební knihou u ruky byl obrácen čelem k velkým otáčivým dveřím a od svého pultu měl dokonalý přehled o všech příchodech a odchodech každického obyvatele rezidence. Peter byl přesvědčen, že portýr bude nakonec vědět o jeho zvycích víc než většina jeho přátel. Jednou, když měl mrzutou náladu, se proplížil služebním schodištěm až do parkingu, aby se dostal z domu výjezdem z garáží. Při návratu procházel pyšně kolem Jenkinse, když ten mu náhle dvorně podával zvláště tvarovaný klíč. Když se na něj Peter zaraženě zadíval, Jenkins suše prohlásil:

„Pokud by vás zajímala i cesta obráceným směrem, mohlo by se vám to hodit. Dveře v jednotlivých patrech jsou směrem ze schodiště zamčené a tímhle by se mohl ten drobný problém vyřešit.“

Cestou nahoru výtahem pak Peter považoval za věc osobní cti nedat na sobě nic znát – byl si jist, že Jenkins jej vidí díky kamerovému systému. Když pak o šest měsíců později udržoval nějaký čas poměr s jistou velmi populární mladou herečkou jménem Thaly, překvapilo ho, že raději tráví noc v hotelu, dáváje přednost anonymitě prostředí před nadšeným výrazem

portýra, jehož nezdolně dobrá ranní nálada ho na nejvyšší možnou míru rozčilovala.

„Už to nebude dlouho trvat, pane. Mám dojem, že slyším motor vašeho vozu.“

„Vy poznáte auta podle zvuku motoru, Jenkinsi?“ zeptal se Peter vědomě nezdvořilým tónem.

„Ó, jistě že ne všechny, pane, jenže jak jistě sám uznáte, vašemu starému angličanovi poněkud klepou ventily. Zní to trochu jako *tadadáá* a připomíná to roztomilý přízvuk mých bratranců z druhé strany Atlantiku.“

Peter povytáhl obočí, jak v něm všechno vřelo. Jenkins byl typem muže snícího celý život o tom, že se narodil jako poddaný Její Královské Výsosti, což bylo v tomto městě s anglosaskými tradicemi známkou jisté elegance. Ve výjezdu z podzemního parkoviště se objevily velké kulaté světlometry Jaguáru XK 140 coupé. Zřízenec zastavil vůz na bílé čáře, vyznačené na vozovce před vchodem do budovy.

„Myslíte, Jenkinsi?“ pronesl Peter, když vykročil ke dveřím vozu. Zřízenec mu je pozorně podržel.

Peter se uraženě posadil za volant, vyhnal motor starého angličana do otáček a při rozjezdu Jenkinsovi zlehka pokynul rukou.

Ve zpětném zrcátku si ověřil, že portýr přesně podle svého zvyku čeká, až jeho vůz zahne za roh, a teprve potom se vrátí do domu.

„Zatracený podvodníku!“ ulevil si polohlasem. „Narodil jsi se v Chicagu a celá ta tvoje zatracená rodina se narodila v Chicagu!“

Zastrčil mobil do držáku handsfree a stiskl tlačítko rychlé volby k Jonathanovi domů. Nahnul se směrem k mikrofonu na sluneční cloně a zakřičel:

„Já vím, že jsi doma! Nedovedeš si představit, jak mě tenhle tvůj filtr rozčiluje. Ať zrovna děláš, co chceš, zbývá ti už jen devět minut. Je ve tvém vlastním zájmu, abys dorazil!“

Natáhl se, aby přeprnul stanici na rádiu, umístěném v přihrádce. Jak se narovnával, zaregistroval v ještě dostatečné vzdálenosti od předku svého vozu přecházející ženu. Pak si uvědomil, že na svůj pokročilý věk kráčí velmi rychle. Pneumatiky zanechaly na asfaltu dlouhé černé čáry. Když vůz zastavil, Peter opět otevřel oči. Žena klidně pokračovala v chůzi. S rukama ještě křečovitě svírajícíma volant se zhluboka nadechl, pak si odepnul bezpečnostní pás a vysoukal se ven z vozu. Vrhł se ke staré paní a zahrnul ji omluvami, přitom ji vzal za ruku, aby jí pomohl překonat těch pár metrů, dělících ji od chodníku.

Potom jí podal vizitku a ještě jednou se omluvil. S použitím veškerého svého šarmu jí přísahal, že pocit viny za to, že ji tak vyděsil, ho bude provázet minimálně týden. Stará paní vypadala velmi překvapeně. Uklidňovala ho a při tom poklepávala o zem svou bílou holí. Slabý sluch byl tedy příčinou, proč sebou tak trhla, když ji galantně uchopil za loket, aby jí pomohl přejít. Peter konečky prstů odstranil zbloudilý vlas z jejího gabardénového pláště a nechal ji, aby pokračovala v cestě za svým cílem, a on se zase vydal za svými povinnostmi. Usadil se znovu do důvěrně známé vůně staré kůže, již byla kabina vozu plná. Zvolna pokračoval k Jonathanovu bydlíšti. Na třetí křižovatce už si pohvizdoval.

Ve starém přístavu stoupal Jonathan po schodech nádherného domu, v němž bydlel. V posledním patře končilo schodiště u dveří proskleného ateliéru, kde se jeho snoubenka věno-

vala malování. S Annou Waltonovou se setkali jednoho večera na vernisáži. Nadace, patřící bohaté a přitom nenápadné sběratelce z města, vystavovala Annina plátna. Jak si tak v galerii prohlížel obrazy, připadlo mu, že Annina elegance je přítomna i v jejích plátnech. Její styl byl přesně stylem století, jemuž zasvětil svou kariéru odborníka na výtvarné umění. Anniny krajiny byly bez hranic a on je hodnotil vybranými slovy. Mladou umělkyni, vystavující poprvé svá plátna, zájem tak věhlasného profesionála, jakým byl Jonathan, velmi potěšil.

Od té chvíle se od sebe takřka nehnuli na krok a následujícího jara se nastěhovali do domu nedaleko starého přístavu, který Anna vybrala. Místnosti, kde trávila většinu svých dnů a občas i nocí, vévodila velká prosklená stěna. V prvních minutách dne pronikalo do místnosti světlo, které ji naplňovalo zcela výjimečnou, kouzlem poznamenanou atmosférou. Od režné zdi z bílých cihel na jednom konci místnosti až k velkým oknům na druhém se rozkládala světlá podlaha ze širokých prken. Když Anna odložila štětec, ráda si vykouřila cigaretu na dřevěném parapetu, odkud byl výhled na celou zátoku. Ať bylo počasí jaké chtělo, zvedla padací okna, lehce se posouvající na konopných provazech, a nasávala onu sladkou směs tabáku a jemné spršky slané vody, již přinášelo moře.

Peterův jaguár zastavil u chodníku.

„Mám dojem, že tvůj přítel je tady,“ řekla, když vytušila Jonathana za svými zády.

Přistoupil k ní, vzal ji do náruče a přitiskl tvář na její šíji, aby ji políbil. Anna se zachvěla.

„Peter bude netrpělivý!“

Jonathan vsunul ruku do výstřihu jejích bavlněných šatů a pak pokračoval na prsa. Znovu se ozval klakson auta a ona ho vesele odstrčila.

„Tvůj svědek je drobátko otravný. Tak běž, utíkej na tu svoji konferenci, čím dřív půjdeš, tím dřív budeš zpátky.“

Jonathan ji znovu políbil a ustupoval. Když zaklaply vchodové dveře, zapálila si Anna další cigaretu. V okýnku vozu dole na ulici se na chvilku objevila Jonathanova ruka a zamávala, zatímco se automobil vzdaloval. Anna si povzdechla a obrátila pohled ke starému přístavu, kam kdysi připlulo tolik imigrantů.

„Proč nikdy nedodržíš domluvený čas?“ zeptal se Peter.

„Máš na mysli čas, který ty stanovíš?“

„Ne. Myslím čas, kdy odlétá letadlo, čas, který si lidé sjednají na oběd nebo na večeři, myslím čas, který my ostatní máme na hodinkách. Jenomže ty hodinky nenosíš!“

„Ty jsi otrokem času, zatímco já času vzdoruji.“

„Když takovouhle pitomost řekneš svému psychoanalytikovi, můžeš si být jistý, že už neposlouchá, co mu dál vykládáš. V tu chvíli přemýšlí, jestli si díky honoráři, který z tebe vymámí, bude moct koupit své auto snů jako coupé nebo kabriolet.“

„Já k žádnému psychoanalytikovi nechodím!“

„Měl bys o tom začít uvažovat. Jak se cítíš?“

„A proč ty máš takovou dobrou náladu?“

„Četl jsi v *Boston Globe* přílohu ‚Umění a kultura‘?“

„Nečetl,“ prohlásil Jonathan a díval se při tom z okna.

„Četl ji dokonce i Jenkins! Tisk mě chce odrovnat!“

„Vážně?“

„Ty jsi to četl!“

„Tak trochu,“ odvětil Jonathan.

„Jednou na fakultě jsem se tě zeptal, jestli jsi spal nebo nespál s Kathy Millerovou, do které jsem byl zamilovaný, a ty jsi mi odpověděl ‚Tak trochu‘. Mohl bys mi laskavě definovat, co máš na mysli tím svým ‚Tak trochu‘? Už dvacet let si říkám...“

Peter udeřil rukou do volantů.

„Dovedeš si to představit? Viděl jsi ten štvavý titulek? ‚Poslední prodeje Petera Gwela jsou zarmucující!‘ Kdo dosáhl při prodeji Seurata historického rekordu, který celých deset let nikdo nepřekonal? Kdo uzavřel ten nejskvělejší prodej Renoira za posledních deset let? A co Bowenova sbírka s Jongkindem, Monetem, Mary Cassatovou a dalšími? A kdo byl jedním z prvních, kdo obhajoval Vuillarda? Viděl jsi, jakou hodnotu to dneska má?“

„Petere, trápíš se pro nic za nic. Prostě úkolem kritiků je psát kritiky, to je všechno.“

„Trápím se, protože na záznamníku jsem měl čtrnáct znepokojených vzkazů od mých společníků z Christie's!“

Zastavil na červenou a pokračoval ve svém hudrování. Jonathan počkal pár minut a potom otočil knoflíkem autorádia. Vozem se rozezněl hlas Louise Armstronga. Jonathan si všiml krabice, položené na zadním sedadle.

„Co to tam máš?“

„Nic!“ odsekl Peter.

Jonathan se otočil dozadu a pobaveně si prohlížel obsah krabice.

„Elektrický holicí strojek, tři roztrhané košile, dvě nohavice od pyžama utržené jednu od druhé, pár bot bez tkaniček, čtyři roztrhané dopisy a to vše bohatě přelité kečupem... Ty jsi se s ním rozešel?“

Peter se kroutil na sedadle, jak se snažil dostat kartonovou krabici na podlahu.

„Tobě se nikdy nestalo, že bys měl špatný týden?“ odpověděl Peter a zesílil rádio.

Jonathan cítil, jak Peterova nervozita stoupá, a pokusil se ho uklidnit.

„Nemáš nejmenší důvod být nervózní, tebe přeci není možné potopit.“

„Kdybych uvažoval stejně hloupě jako ty, tak už bych si mockrát pěkně nabil hubu. Dneska jsem se za volantem přílišně vyděsil,“ dodal Peter.

„Kdy?“

„Když jsem před chvílí odjížděl z domova.“

Jaguár opět vyrazil vpřed a Jonathan sledoval, jak za oknem ubíhají letité budovy starého přístavu. Vyjeli na rychlostní silnici vedoucí na Loganovo mezinárodní letiště.

„Jak se má náš starý Jenkins?“ zeptal se Jonathan.

Peter zaparkoval vůz přímo naproti budce hlídače parkoviště. Diskrétně mu vsunul do dlaně bankovku, zatímco Jonathan vynadával ze zavazadlového prostoru svou odřenou cestovní tašku. Společně kráčeli parkovištěm a ozvěna jim vracela zvuk jejich kroků. Jako pokaždé, když měl letět letadlem, ztrácel Peter trpělivost ve chvíli, kdy ho požádali, aby si odepnul pásek a sundal boty poté, co třikrát po sobě rozezvučel signál bezpečnostního rámu. Zabručel pár málo zdvořilých slov a službu konající důstojník mu za to velmi podrobně prohlédl zavazadlo. Jonathan Petrovi naznačil, že na něj počká jako obvykle u stánku s novinami. Když k němu Peter dorazil, byl právě začtený do antologie jazzu od Milтона ‚Mezz‘ Mezrowa. Jonathan si knihu koupil. Nástup na palubu letadla proběhl bez problémů a let odstartoval přesně na čas. Jonathan odmítl nabízené jídlo, stáhl roletu na okénku, rozsvítil lampičku a ponořil se do svých poznámek k přednášce, kterou měl za pár hodin přednést. Peter si listoval magazínem letecké společnosti, pak se začel do bezpečnostních pokynů a nakonec do katalogu zboží nabízeného na palubě letadla, který už ovšem znal z paměti. Nakonec se začal ve svém sedadle pohupovat.

Jonathan ani nezvedl zrak od papírů, které studoval, a zeptal se: „Nudíš se?“

„Přemýšlím!“

„Vždyť říkám, že se nudíš!“

„A ty se nenudíš?“

„Procházím si svoje poznámky.“

„Ty jsi tím chlápkem naprosto posedlý,“ odsekl Peter a znovu se začel do bezpečnostních pokynů Boeingu 747.

„Prostě mě zajímá!“

„Kamaráde, při takovémhle stupni posedlosti si dovolím trvat na tom, že ten ruský malíř má k tobě téměř majetnický vztah.“

„Vladimír Radskin zemřel koncem 19. století a já neudržuji žádný vztah s jeho osobou, ale s jeho dílem.“

Jonathan se znovu ponořil do četby a na chvíli se rozhostilo ticho.

„Právě jsem měl pocit déjà-vu,“ prohlásil Peter velmi posměšně. „Ale to bude možná tím, že je to už posté, co se o tomhle bavíme.“

„Poslyš, co vlastně děláš v tomhle letadle, když jsi nechytit tentýž virus co já?“

„Tak za prvé ti dělám společnost. Za druhé prchám před telefonáty svých kolegů, traumatizovaných tím idiotským článkem v *Boston Globe*. A za třetí se nudím.“

Peter vytáhl z kapsy saka fixu a na okraj čtverečkovaného papíru, na němž si Jonathan upravoval své poslední poznámky, namaloval křížek. Aniž by spustil zrak z obrazů, které studoval, namaloval Jonathan hned vedle Peterova křížku kolečko. Ten ihned přidal další křížek a Jonathan doplnil v diagonále další kolečko...

Letadlo přistálo o deset minut dříve proti předpokládanému plánu. Neměli s sebou žádná velká zavazadla a taxík je do-

vezl až do hotelu. Peter se podíval na hodinky a prohlásil, že do začátku konference mají hodinu volna. Když se zapsali na recepci, šel se Jonathan převléknout. Dveře jeho pokoje se za ním nehlučně zavřely. Položil tašku na nízký mahagonový stůl, stojící proti oknu, a popadl telefon. Když Anna zvedla sluchátko, zavřel oči a nechal se vést jejím hlasem, jako by stál vedle ní v ateliéru. Všechny lampy tam byly zhasnuty. Anna se opřela o okenní parapet. Nad její hlavou nesměle prosvítalo přes velkou prosklenou stěnu pár hvězd, vzdorujících světlům města a tvořících na bledé štóle nebe jemnou krajku. Na staré okenní tabulky v olověných rámečcích dopadala jemná sprška mořské vody. Anna se poslední dobou Jonathanovi vzdávala, jako kdyby se od té chvíle, kdy se rozhodli vzít, kolečka jemné mechaniky jejich vztahu zadírala. V prvních týdnech si Jonathan narůstající vzdálenost mezi nimi vysvětloval jako strach tváří v tvář životnímu rozhodnutí. Přitom to byla Anna, kdo si ten sňatek přál více než co jiného. Jejich město bylo stejně konzervativní jako umělecké prostředí, v němž oba žili. Po dvou společně strávených letech bylo společensky vhodné učinit jejich svazek oficiálním. Příslušníci bostonské vyšší společnosti to při každém společenském koktejlu, na každé vernisáži a při každé velké aukci čím dál častěji naznačovali.

Jonathan a Anna podlehli tlaku mondénní společnosti. Dobrý dojem pevného svazku by byl rovněž zárukou Jonathanova profesního úspěchu. Anna na druhém konci drátu mlčela a on naslouchal jejímu dechu a představoval si její gesta. Dlouhé prsty Anniných rukou se ztrácely v jejích hustých vlasech. Když zavřel oči, mohl téměř cítit vůni její pokožky. V podvečer se její parfém mísil s vůní dřeva, vystupující z každíčkého koutku ateliéru. Jejich rozhovor skončil dlouhým mlčením. Jonathan položil sluchátko a otevřel oči. Pod okny se jako dlouhá červená stu-

ha táhl proud vozidel. Zaplavil ho pocit samoty jako pokaždé, když byl daleko od domova. Povzdechl si a přitom ho napadlo, proč jen přislíbil účast na téhle konferenci. Čas ubíhal. Vybalil tašku a vybral si bílou košili.

Než Jonathan vstoupil na pódium, zhluboka se nadechl. Nejprve ho uvítal potlesk a potom se mu posluchači rozplynuli v pološeru. Postavil se za řečnický pult, opatřený malou lampičkou s mosazným stínidlem, která bude bdít nad jeho textem jako náповěda; Jonathan však své vystoupení ovládal a text znal nazpaměť. Na obří obrazovce za jeho zády se promítlo první z Radskinových pláten, o nichž zde dnes večer bude hovořit. Rozhodl se nechat defilovat obrazy ruského malíře v obráceném chronologickém pořadí. První série obrazů z anglického venkova představovala díla, která Radskin vytvořil na sklonku života, předčasně ukončeného nemocí.

Radskin namaloval poslední obrazy ve svém pokoji, který mu jeho podlomené zdraví nedovolilo opustit. Zemřel ve věku šedesáti dvou let. Dva velké portréty představovaly sira Edwarda Langtona, sběratele a věhlasného obchodníka, který učinil z Vladimíra Radskina svého chráněnce. Na prvním z nich sir Edward stál, na druhém seděl za mahagonovým stolem. Deset obrazů se s nekonečnou citlivostí snažilo zprostředkovat život chudých lidí na předměstí Londýna koncem devatenáctého století. Jonathanovu prezentaci doplňovalo dalších šestnáct pláten. Přestože nevěděl, ve kterém konkrétním období své tvorby je Radskin namaloval, jejich náměty odkazovaly na umělcovo mládí v Rusku. Šest z jeho prvních pláten, vzniklých na objednávku samotného cara, zobrazovalo osobnosti panovnického dvora; deset dalších podle vlastních nápadů mladého umělce ukazovalo bídu prostého lidu. Tyto pouliční scény byly důvo-

dem Radskinova nuceného exilu, kdy musel narychlo a navždy opustit svou rodnou zemi. Když mu car zřídil expozici ve své osobní galerii v petrohradské Ermitáži, Vladimír tam vystavil pár těchto pláten. Obrazy vyvolaly skandál. Car se na malíře divoce rozhněval za to, že bídu jeho lidu zpodobnil s mnohem větší věrností než lesk jeho vlády. Dějiny hovoří o tom, že když se dvorní poradce pro kulturní záležitosti malíře zeptal, proč to udělal, Vladimír odpověděl, že pokud se člověk ve své honbě za mocí živí lží, jeho malování podléhá zcela opačným pravidlům.

Cožpak bída ruského lidu byla méně hodna zobrazení než sám car? Rádce, který si malíře vážil, mu trpkým gestem pokynul. V ohromné knihovně, plné vzácných rukopisů, otevřel tajné dveře a vyzval mladého muže, aby co nejrychleji utekl ještě dříve, než si pro něj přijde tajná policie. V této chvíli už pro něj nemůže nic víc udělat. Vladimír se vydal po klikatém schodišti a dále dlouhou temnou chodbou, připomínající cestu do pekla. V temnotě se orientoval jen pomocí rukou, které si rozdíral o drsné stěny, a mířil k západnímu křídlu paláce. Procházel přitom podzemními prostory, kde se musel shýbat, a sklepeními z vlhkého kamení. O tvář se mu třely velké krysy, putující opačným směrem, a místy se až příliš zblízka zajímaly o vetřelce, kterého pak sledovaly a kousaly do kotníků.

Když se konečně snesla noc, Vladimír vystoupil na povrch a našel úkryt na korbě dvoukoláku, kde zalezl do balíku použité slámy z carských stájí. Schoval se v ní, aby zde počkal do úsvitu a v ranním zmatku unikl z paláce.

Téhož odpoledne veškerá Vladimírova plátna zkonfiskovali. Byla spálena, strávena plameny v monumentálním krbu při banketu pořádaném carovým rádcem. Oslava trvala čtyři hodiny.

O půlnoci se účastníci hostiny nahrnuli k oknům, aby se rozptýlili představením, jež se jim nabízelo na dvoře paláce. Vla-

dimír ukrytý ve stínu přístěnku byl svědkem vraždy. Jeho ženu Claru, zadrženou zvečera, vyvlekly stráže až k místu poprav. Sotva se objevila, nespustila oči z hvězd na nebi. Hlavně dvánácti pušek se zvedly. Vladimír zapřísahal nebesa, aby jeho žena odvrátila pohled a jejich zraky se ještě naposledy setkaly. Ona tak neučinila. Zhluboka se nadechla a pak zaznělo dvánáct výstřelů. Nohy se jí podlomily a rozstřílené tělo se zhroutilo na zdupaný špinavý sníh. Ozvěna jeho lásky odezněla nad hradbami a rozhostilo se ticho. Ve světle bolesti, jež ho dusila, poznal Vladimír, že život je silnější než jeho umění. Dokonalá souhra všech barev světa by nedokázala vykreslit jeho hoře. Víno, tekoucí proudem u prostřených stolů, se pro něj té noci mísilo s Clařinou prolitou krví. Karmínově rudé potůčky rozpouštěly bílý hermelín sněhu a kreslily epigrafy na obnaženou dlažbu z kamenů, jejichž tmavé hlavy jako černé záblesky zraňovaly malířovo srdce. Vladimír si odnesl v paměti jedno z nejkrásnějších děl, které ztvárnil v Londýně o deset let později. V průběhu let strávených v exilu znovu namaloval i ostatní zničené obrazy z ruského období, ale upravil je, neboť už nikdy nenamaloval ženské tělo ani ženskou tvář a v jeho obrazech se již nikdy neobjevila sebemenší stopa červené barvy.

Z obrazovky zmizel poslední diapozitiv. Jonathan poděkoval shromáždění a to odměnilo jeho přednášku bouřlivými ovacemi. Zdálo se, že potlesk publika jej tíží, jako by porušil svou diskrétnost. Nahrbil se a rukou pohladil desky své složky, obkreslující prstem obrysy písmen tvořících jméno Vladimíra Radskina. „To tleskají tobě, starý brachu,“ zašeptal. Se zrudlými tvářemi sebral svou aktovku a naposledy pozdravil shromáždění nesmělým pohybem ruky. V sále se zvedl muž a zavolal na něj. Jonathan si přitiskl aktovku k hrudi a znovu se postavil čelem k publiku. Muž se jasným a silným hlasem představil.

„Franz Jarvitch z magazínu *Art and News*. Pane Gardnere, připadá vám normální, že žádný z obrazů Vladimíra Radschina není vystaven v některém významném muzeu? Myslíte si, že správci sbírek tohoto umělce opomíjejí?“

Jonathan se naklonil k mikrofonu, aby tazateli odpověděl.

„Velkou část svého odborného života jsem zasvětil tomu, abych seznámil veřejnost s dílem tohoto malíře, a snažím se, aby došlo uznání. Radschin je velký malíř, jenže stejně jako mnoho ostatních byl ve své době přehlížen. Nikdy se nesnažil nikomu zalíbit, upřímnost byla nejdůležitějším rysem jeho díla. Vladimír se snažil malovat naději, zajímalo ho to, co je u člověka nejpravdivější. To mu přízeň kritiky nepřinášelo.“

Jonathan zvedl hlavu. Pohledem se najednou zdál být někde úplně jinde, jakoby ztracen v nějaké jiné době a jiném místě. Setřásl ze sebe trému a slova z něj vytryskla, jako kdyby se v něm ten starý malíř znovu pouštěl do díla s vlastním srdcem místo malířského stojanu.

„Podívejte se na tváře, které maloval, na světlo, které vytvářel, na ušlechtilost a pokoru jeho postav. Nikde žádná zaťatá pěst, nikde žádný křivý pohled.“

V tichém sále se zvedla žena.

„Sylvie Leroyová z muzea v Louvru. Legenda praví, že nikdy nikdo nespatriil poslední obraz Vladimíra Radschina, to plátno pry není k nalezení. Co si o tom myslíte?“

„Vážená paní, to není legenda. V korespondenci, kterou vedl s Alexisem Savrasovem, Radschin píše, že navzdory chorobě, jež mu každým dnem víc a víc ubírá sil, začal pracovat na něčem, co sám označil za své nejkrásnější dílo. Když se jej Savrasov ptal na jeho zdravotní stav, zajímal se i o to, jak je daleko s prací. Vladimír mu odpověděl: ‚Zdokonalovat tento obraz je mým jediným lékem proti strašlivému utrpení, rozdírajícímu mé útroby.‘